

## GIẢI NOBEL NĂM 2001

### Y học

Giải Nobel Y học năm 2001 được trao chung cho hai nhà khoa học Anh và một nhà khoa học Mỹ do những phát hiện của họ về cơ chế tái sinh của tế bào. Công trình khoa học có tính tiên phong của họ sẽ đưa đến các giải pháp mới điều trị ung thư và các căn bệnh khác.

Nhà khoa học Paul Nurse, Tổng giám đốc của Quỹ Hoàng gia Nghiên cứu Ung thư và tiến sĩ Tim Hunt, làm việc tại *Cell Cycle Control Laboratory*, cùng được nhận giải Nobel Y học với giáo sư Mỹ, Lee Hartwell. Sau nhiều năm nghiên cứu cả ba nhà khoa học đã làm sáng tỏ cách tái sinh của tế bào, với hy vọng có thể hiểu cận kề và cho ngăn chặn sự tăng trưởng không kiểm soát của tế bào ung thư. Kể từ năm 1993, đây là lần đầu tiên các nhà khoa học Anh được tặng giải Nobel Y học. Các nhà khoa học Nurse và Hunt đã có những phát hiện liên quan tới các gen và các hóa chất trong cơ thể người có vai trò quan trọng đối với chu kỳ tự nhiên của sự sống và sự tái tạo của tế bào.

### Vật lý

Giải Nobel Vật lý 2001 đã được trao chung cho hai nhà khoa học Mỹ Eric Cornell và Carl Wieman và nhà khoa học Mỹ gốc Đức Wolfgang Ketterle về vấn đề làm lạnh để tạo ra trạng thái mới của vật chất có thể giúp phát triển các thiết bị điện tử nhỏ hơn và nhanh hơn.

Các nhà khoa học được trao giải vì cống hiến của họ cho ngành vật lý nhờ công trình tạo được trạng thái ngưng đọng Bose - Einstein (BEC) và đưa ra những giải thích về những đặc tính cơ bản của BEC. Ngay từ năm 1924, các nhà khoa học đã tiên đoán về sự tồn tại trạng thái BEC, các nguyên tử được kết hợp lại theo đặc tính của chúng và tạo thành nhóm, theo nhiều khía cạnh, chúng được coi là những nguyên tử khổng lồ.

Nhà khoa học trẻ Eric Cornell năm nay mới 39 tuổi, là giáo sư vật lý tại Đại học Tổng hợp Colorado, Ủy viên ban giám

đốc của Liên doanh Viện nghiên cứu Laboratory Atrophysics tại Colorado.

Thành công của ba nhà khoa học mang lại những khả năng mới để nghiên cứu quá trình cơ bản liên quan đến vật chất và năng lượng, đặc biệt trong đo lường chính xác những thông số của các nguyên tử không chuyển động.

### Hóa học

Giải Nobel hóa học năm nay thuộc về William Knowles (Mỹ), Ryoji Noyori (Nhật) và Barry Sharpless (Mỹ). Cả ba đã có những đóng góp lớn trong việc tổng hợp phân tử không đối xứng, tạo ra một lĩnh vực nghiên cứu hóa học hoàn toàn mới. Trong cuộc sống, rất nhiều phân tử xuất hiện ở hai dạng, như mặt trái và mặt phải bàn tay, hoặc như hình ảnh thật và hình ảnh nhìn qua gương, và các nhà hóa học gọi đó là "chiral". Trong thiên nhiên, luôn ngự trị một trong hai dạng nói trên, nhưng trong khi một dạng phân tử thích nghi trong các tế bào thì nửa kia của nó lại rất có hại. Vì thế, cần phải tìm ra phương pháp tách biệt hai loại phân tử này cho các ứng dụng chế tạo dược phẩm. Chính ba nhà khoa học nhận giải Nobel hóa học năm nay đã tìm ra phương pháp tách phân tử trong các phản ứng hạt, tạo ra các dạng chiral riêng biệt.

### Kinh tế

Giải Nobel kinh tế được trao cho George Akerlof, Michael Spence và Joseph Stiglitz, đều là những giáo sư người Mỹ. Ba nhà khoa học này đã có cống hiến trong việc nghiên cứu mối liên hệ giữa thị trường và sự mất cân bằng về sở hữu thông tin. Theo đánh giá của Hội đồng Nobel, ba nhà kinh tế nói trên đã đặt nền tảng cho việc nghiên cứu hiện đại về mối liên hệ giữa thông tin và thị trường. Các mô hình mà họ đưa ra có thể ứng dụng cho thị trường nông nghiệp truyền thống, cũng như cho thị trường tiền tệ hiện đại.

Quyết định của Hội đồng Nobel một lần nữa khẳng định vị thế số 1 của Mỹ

trong lĩnh vực nghiên cứu kinh tế. Từ khi có giải Nobel kinh tế năm 1969 đến nay, tổng cộng có 49 người nhận giải, trong đó có tới 32 người mang quốc tịch Mỹ. Mười bảy người còn lại đều là giảng viên của một trường Đại học nào đó của Mỹ.

### **Giải Nobel Văn học**

Năm nay, vinh dự lớn lao đó thuộc về nhà văn Anh gốc Ấn Độ Vidiadhar Surajprasad Naipaul. Ông sinh năm 1932 tại Chaguanas, một thị trấn buôn bán sầm uất thuộc miền Trung Trinidad. Thời thơ ấu của ông trôi qua trong căn nhà xây dựng theo phong cách kiến trúc vùng Bắc Ấn.

Tác phẩm của Naipaul chủ yếu là truyện ngắn và tập trung khám phá số phận con người thời kỳ hậu thực dân. Naipaul là một trong những nhà văn đầu tiên giành giải *Người viết sách*, giải thưởng văn học cao nhất của Anh, với tác phẩm *"Trong một lúc tự do"*, xuất bản năm 1971.

### **Giải Nobel Hòa bình**

Giải Nobel Hòa bình được trao cho tổ chức quốc tế lớn nhất thế giới là Liên Hợp Quốc và người đứng đầu tổ chức này, Tổng thư ký Kofi Annan. Ủy ban Nobel quyết định điều này vì LHQ và Ông Annan đã "góp phần xây dựng một thế giới thanh bình và tốt đẹp hơn": LHQ đã nỗ lực tìm cách đem lại hòa bình và an ninh cho thế giới, trong khi Ông Annan đã "đem lại sức sống mới cho tổ chức này". Tổng thư ký Annan được đánh giá cao về những cố gắng chấm dứt nội chiến ở châu Phi và chống lại đại dịch AIDS trên toàn thế giới. Ông đã từng ra lệnh tiến hành một cuộc điều tra độc lập các vụ thảm sát ở Rwanda, Srebrenica và công bố các kết quả điều tra hai năm trước.

Ông Annan là Tổng thư ký thứ bảy của LHQ và là người thứ hai ở cương vị này được nhận giải Nobel Hòa bình.

*Nguồn: Báo Khoa học và Đời sống, số 49 (1046)/2001 và số 50 (1047)/2001*

## **HỘP THƯ BẠN ĐỌC**

*Trong thời gian gần đây, Ban biên tập Thông tin Khoa học Thống kê đã nhận được các tin, bài của các tác giả sau đây:*

*Bùi Trinh, Trịnh Quang Vượng - Dương Mạnh Hùng, Hoàng Phương Tần, Nguyễn Phùng Sơn Hà, Nguyễn Văn Nông, Trần Thị Thanh Hương, Phùng Chí Hiền, Bùi Trinh - Phạm Lê Hoa, Lê Huy, Lê Dân, Nguyễn Bích Lâm, Nguyễn Thị Phương, Nguyễn Thị Liên - Nguyễn Văn Đoàn, Văn Nguyễn, Nguyễn Hồng Danh, Đặng Quảng, Đinh Thị Thúy Phương, Nguyễn Thế Hà, Lê Hoa, Bùi Thị Thảo, Trần Mạnh Hùng, Hà Văn Tiếp, Vũ Đức Khánh, Nguyễn Văn Trãi, Phan Đắc Lộc, Nguyễn Thị Việt Hồng, Trần Đào, Lý Minh Khải, Trần Thị Bích, Nguyễn Hoà Bình, Nguyễn Cao Văn, Trần Đăng Long, Đinh Thế Thập ....*

*Ngoài các bài đã được đăng trong các số Thông tin vừa qua, Ban biên tập hiện đang tiếp tục nghiên cứu để sử dụng các tin, bài khác.*

*Ban biên tập Thông tin khoa học Thống kê mong tiếp tục nhận được sự cộng tác của các tác giả.*

*Tin và bài xin gửi về địa chỉ:*

*Ban biên tập Thông tin khoa học Thống kê  
48A Nguyễn Chí Thanh, Đống Đa, Hà Nội.*